

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017р. № 2164-VIII. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.
2. Проект наказу МФУ «Про затвердження Таксономії фінансової звітності»: додаток ukrainian-iti-fs-2017.docx <https://zakon.help/article/proekt-oficiinoi-ukrainskoi-taksonomii-finansovoi/>
3. Дуда Т.Т. Сучасна інтерпретація та використання якісних характеристик звітності підприємства/ Обліково-аналітичні аспекти управлінських концепцій: процеси формування та реалізації: [колективна монографія / За наук. ред. М. П. Войнаренка і Л. В. Скоробогатої]. – Хмельницький : ХНУ, ФОП Мельник А.А., 2014.
4. Казанова М. Изменен порядок предоставления финотчетности: в поисках новшеств/ buhgalter911.com/news/news-1038399.html
5. Співпраця фонду МСФЗ та світового банку/ www.stakeholder.com.ua/new/spivpracya-fondu-msfz-ta-svitovogo-banku.html ByStakeholder on 15/05/2017
6. Таксономія 2017/ http://msfz.liga.zakon.ua/ua/magazine_article/FZ001162
7. Таксономія звітності згідно МСФЗ/ www.stakeholder.com.ua/new/taksonomiya-zvitnosti-zgidno-msfz-2.html ByStakeholder on 08/07/2017

Крутова А.С.

доктор економічних наук, професор
Харківський державний університет харчування та торгівлі
м. Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

На сьогодні актуальність дослідження особливостей трансфертного ціноутворення підтверджується перевітками, проведеними державною фіскальною службою України, в результаті яких встановлено 664 порушення у сфері звітності контрольованих операцій, внаслідок яких нараховано 175 млн. грн. штрафних санкцій. За перший квартал 2018 року розпочато 64 перевірки контрольованих операцій і 34 перевірки вже завершені, за результатами яких донараховано податку на прибуток підприємств на 400 млн. грн., пеня становить 68 млн. грн., зменшено збитки на 3,8 млрд. грн., донараховано ПДВ на 5,8 млн. грн., зменшено суму відшкодування ПДВ на 4,1 млн. грн. [1]. Аналіз ситуацій доводить, що запровадження дієвих методів трансфертного ціноутворення є першочерговим завданням нашої держави.

Явище трансфертного ціноутворення виникло у другій половині ХХ ст. у зв'язку з появою великих транснаціональних корпорацій та активізацією міжнародної торгівлі [2, с. 643]. Крім того, поява трансфертного ціноутворення була пов'язана з необхідністю припинення зловживань мажоритарних акціонерів, які в силу свого особливого становища отримували від контрольованих компаній істотні економічні вигоди. Надання таких переваг є прихованим розподілом прибутку і обмежувало права міноритаріїв, але юридично виплатою дивідендів не визнавалося і дозволяло мажоритарним акціонерам значно знизити обсяг податкових зобов'язань.

Застосування спеціального законодавства у сфері контролю за трансфертним ціноутворенням також має свою досить суттєву історію, зокрема окремі його положення були запроваджені в практику податкового адміністрування США ще в середині 1960-х років. Однак у більшості розвинутих країн світу історія використання законодавства щодо

здійснення контролю за трансфертним ціноутворенням має більш обмежений період, при чому розроблення такого законодавства, як правило, здійснювалося з безпосереднім використанням відповідних документів ОЕСР [3, с. 43].

Сьогодні більше третини підприємств розробляють системи трансфертного ціноутворення на основі ринкових цін. Договірні ціни використовують 10-20% підприємств. Інші методи трансфертного ціноутворення використовують не більше 5% компаній. Серед інших методів трансфертного ціноутворення певного розповсюдження набули математичні моделі, які ґрунтуються на трактуванні трансфертних цін як параметрів оптимізації виробничого плану підприємства. [4, с. 149]. Згідно норм вітчизняного права трансфертні методи ціноутворення базуються на принципі «втягнутої руки», який вперше з'явився у податковому законодавстві Великобританії та США. Економічний зміст принципу «втягнутої руки» полягає у встановленні міжнародних правил для оцінки та визначення умов діяльності між компаніями, які є якимось чином пов'язаними у комерційних і фінансових відносинах та визначенні відповідних трансфертних цін з метою оподаткування та здійснення операцій між ними.

Принцип «втягнутої руки» спрямований на стримування перетікання прибутку в зарубіжні афілійовані компанії шляхом заниження або завищення цін, що використовуються в міжнародних трансакціях. У 20-30-ті рр. ХХ ст. принцип «втягнутої руки» став з'являтися в міжнародних угодах, і в 1936 році знайшов відображення в ст. 6 проекту концепції Ліги Націй «Про розподіл прибутку і майна міжнародних компаній», яка в цілому аналогічна п. 1 ст. 9 сучасних модельних конвенцій Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) і Організації Об'єднаних Націй (ООН) та стосується стандартного договору про уникнення подвійного оподаткування стосовно резидентів однієї або обох країн, що укладають угоду.

При застосуванні принципу "втягнутої руки" особливого значення набуває визначення порівнянності умов. З цією метою Керівництво ОЕСР пропонує п'ять факторів, які повинні враховуватися при визначенні порівнянності, при цьому відповідні фактори повинні бути застосовані як до контрольованої угоди, так і до угоди між незалежними організаціями. До вказаних чинників відносяться: 1) характеристика предмета угоди (наприклад, у разі передачі нерухомого майна - його фізичні характеристики, якість, надійність, доступність і необхідність обслуговування); 2) аналіз функцій, які здійснюють підприємства (наприклад, дизайн, виробництво, складання, проведення досліджень, надання послуг, здійснення закупівель, розповсюдження товарів, маркетинг, реклама, транспортні послуги, фінансові послуги, управління), з урахуванням використовуваних активів і прийнятих ризиків; 3) умови угоди; 4) економічні умови, за яких відбувалася угода; 5) бізнес-стратегії учасників угод.

Як цілком слушно зазначає І. Чуфаров, керівник практики трансфертного ціноутворення та міжнародного оподаткування компанії ЕУ в Україні, трансфертне ціноутворення є однією з галузей оподаткування, яка розвивається найбільш динамічно не тільки в Україні, але й у світі. Правила трансфертного ціноутворення зазнають змін щорічно. Українські податкові органи у рамках своїх повноважень регулярно роблять запити на отримання документації та проводять перевірки. Водночас, формується й міжнародна практика судових спорів щодо застосування правил ТЦ [5, с. 3]. За даними НБУ, більш як третина від усіх прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що надійшли в Україну станом на кінець 2017 р., походить із країн з низьким рівнем оподаткування, і майже 100% від ПІІ з України спрямовані до низькоподаткових юрисдикцій/ Дана ситуація свідчить про схильність суб'єктів господарювання до уникнення оподаткування шляхом розмивання податкової бази і вимагає негайного посилення контролю в сфері трансфертного ціноутворення. Крім того, аналіз п'ятнадцятирічного досвіду впровадження трансфертного ціноутворення дозволяє

зробити висновок про пряму залежність легкості ведення бізнесу в країні від рівня розвитку практики трансфертного ціноутворення. при цьому Українська практика свідчить про те, що трансфертне ціноутворення дотепер використовується виключно для контролю обчислення податку на прибуток. На нашу думку, ефективному запровадженню міжнародних норм контролю ціноутворення, сприятиме використання розробленої матриці етапів формування трансфертної ціни (рис.1).

Етап	Заходи з імплементації				
Узагальнення	Звіт про трансфертне ціноутворення				
Облікові процедури	Документування		Калькулювання за принципом «витягнутої руки»		
Економічний аналіз	Аналіз критеріїв порівняння	Вибір бази порівняння		Вибір методу ціноутворення	
Функціональний аналіз	Сторін операції	Обов'язків	Ризиків		Активів
Збір даних	Розробка мапи міжнародних трансакцій	Розробка ієрархічної схеми взаємозв'язків між суб'єктами господарювання	Ідентифікація пов'язаних сторін та контрольованих операцій	Визначення основних характеристик сфери діяльності платника податку	Визначення основних характеристик товарів (робіт, послуг), що є предметом контрольованої операції

Рис.1. Матриця етапів формування трансфертної ціни

Суттєвим кроком України в напрямку покращення ситуації є приєднання 3 01.01.2017 р. до сформованого Організацією Економічного Співробітництва та Розвитку Плану BEPS (Base erosion and Profit Shifting) [6]. На сьогодні Україною запроваджено лише 4 з 15 кроків, що спрямовані на боротьбу зі шкідливими податковими практиками та режимами, вдосконалення нині чинних угод про уникнення подвійного оподаткування шляхом внесення до них норм, які сприятимуть зменшенню рівня зловживання нормами цих угод, вдосконалення правил трансфертного ціноутворення та норм угод про уникнення оподаткування шляхом підвищення ефективності механізмів вирішення спорів. Проте, на нашу думку, започаткований в Україні перегляд вимог до підготовки документації з трансфертного ціноутворення вимагає попереднього узгодження наслідків трансфертного ціноутворення із створенням вартості в частині нематеріальних активів, ризиків та капіталу, а також операцій з високим рівнем ризику.

Історично вказана проблематика пов'язана з глобалізацією економічних відносин, а також значним зростанням ваги ТНК у світовій економіці. Правила трансфертного ціноутворення існують для вирішення потенційної невідповідності між розподілом прибутку і розподілу ризиків, активів і функцій у всій групі. [7, с. 43,]. Тобто актуальними для подолання в Україні проблем спричинених виведенням прибутку з під оподаткування є запровадження кроків 8-10 плану BEPS.

Список використаних джерел:

1. Пост-релиз форума «Трансфертное ценообразование и международное налоговое планирование — 2018» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eucon.ua/1-ukrayins->

- ka-iv-mizhnarodnij-forum-transfertne-tsinoutvorennya-ta-mizhnarodne-podatkove-planuvannya-2018/
2. Чичуліна К.В. Сучасні тенденції розвитку трансфертного ціноутворення в Україні / Чичуліна К.В., Зінченко В.В., Шинкар Ю.Л. // Збірник Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського Глобальні та національні проблеми економіки Випуск № 20. – 2017. – С. 641-645.
 3. Коротун В. І. Контроль за трансфертним ціноутворенням в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку / В. І. Коротун // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 24. – С. 42-46.
 4. Ткачик Ф.П. Трансфертне ціноутворення як об'єкт моніторингу податкових консультантів // Науковий вісник Херсонського державного університету Серія Економічні науки Випуск 15. Частина 3. 2015. – С. 148-151.
 5. Довідник із податкових та юридичних питань / Tax & Law Трансфертне ціноутворення. – 2018. – 76 с.
 6. Мінфін розробив дорожню карту реалізації Плану дій BEPS [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249982923>.
 7. Коротун В. І. Контроль за трансфертним ціноутворенням в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку / В. І. Коротун // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 24. – С. 42-46.

Нестеренко О.О.

доктор економічних наук, доцент
Харківський державний університет харчування та торгівлі
м. Харків, Україна

ВЕРИФІКАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ

Ключовим елементом внутрішнього контролю інтегрованої звітності є здійснення власно контрольних заходів, що полягає в наступному: розподілі обов'язків та наданні дозволів в процесі формування та представлення інтегрованої звітності; перевірки інформаційного процесу; фізичному контролю та проведенні нагляду; розробці та реалізації політики інформаційної безпеки, як суб'єкта господарювання загалом, так і безпеки процесу формування та представлення інтегрованого звіту. Розвиток процедур внутрішнього контролю щодо цих типів політики та процедур зазвичай проявляється в таких п'яти типах специфічних процедур контролю: адекватний розподіл обов'язків; відповідне санкціонування господарських операцій та процесів; належна документація та ведення системних бухгалтерських записів; фізичний контроль активів та облікових записів; незалежна перевірка виконання [1]. Тому, моніторинг заходів контролю слід вважати процесом, спрямованим на оцінку результатів здійснення внутрішнього контролю інтегрованої звітності за певний проміжок часу. Він передбачає оцінку структури та своєчасної реалізації процедур внутрішнього контролю інтегрованої звітності, а також внесення необхідних змін відповідно до змін в умовах формування та представлення інтегрованого звіту.

У 1992 р Керівництва до стандартів внутрішнього контролю в державному секторі (INTOSAI GOV 9100) були визнані професійною спільнотою «живим» документом, що відображає точку зору про застосування стандартів до розробки, впровадження та оцінки внутрішнього контролю [2]. На рівні Європейського союзу стандарти INTOSAI 9100 стали